

BOEKEN IN DE BSO

Lezen als beleid

LEZEN

HEEFT

EEN

Lezen met plezier is belangrijk – ook in de kinderopvang. Een eigen bibliotheek of boekenkast, een fijne zitplek, creatieve activiteiten rondom boeken, of een boekenclub stimuleren de ontwikkeling van kinderen. ‘Lezen opent deuren,’ weet Ellen Monteban, beleidsadviseur van de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang. ‘Daarom verdient het een structurele plek in de bso.’

Tekst en foto's

Annemarie Terhel

Met dank aan
Kinderopvang ZON!

Lezen en boeken zijn ontzettend belangrijk voor kinderen, daar is Ellen Monteban van overtuigd. ‘Het begint met leesplezier, maar het betekent veel meer. Haast ongemerkt stimuleer je door (voor) te lezen de taalontwikkeling. Je maakt kennis met letters en woorden, het prikkelt de fantasie, luistervaardigheid en concentratie. Bovendien draagt het bij aan het verwerken van emoties en gevoelens, en daarmee ook aan de emotionele veiligheid. Nog een stapje verder vormt lezen de basis van alle schoolvakken en geeft het toegang tot andere werelden. Lezen opent deuren. Als je vaardig wordt in lezen, kun je deelnemen aan de maatschappij. Of je wel of geen leesvaardigheid ontwikkelt, heeft dus grote gevolgen. Het heeft echt een sneeuwbal effect.’

Ontwikkeltijd

Als je dat zo optelt, moeten we echt nog veel meer met lezen aan de slag, vindt Monteban. ‘Lezen verdient een vaste plek in elke opvang.’ Op het kinderdagverblijf is voorlezen op veel plekken ingeburgerd, maar ook in de buitenschoolse opvang (bso) loont het om met boeken aan de slag te gaan. ‘Juist in de bso hoef je geen lesjes af te draaien en heb je ruimte voor wat wij noemen “ontwikkeltijd”, zegt Monteban. ‘Het is een plek waar je plezier kunt ervaren, creatief aan de slag kunt gaan, waar je ontdekkingen doet.’

Willen kinderen na schooltijd niet liever buiten spelen dan lezen? Monteban: ‘Ik geloof in de kracht van afwisseling. Kinderen moeten buiten spelen en hun energie kwijt kunnen, maar het is ook belangrijk om rustmo-

menten in te bouwen. Bovendien zijn er ook kinderen die na school geen behoefte hebben aan gerichte activiteiten. Die willen op een bank zitten en verwerken. Op zo’n moment zijn boeken heel waardevol.’

Leeshoek

Monteban somt voorbeelden op van de leesbevorderende activiteiten die leden van haar branchevereniging ondernemen: ‘Er worden bibliotheken opgestart, soms worden bij de inrichting daarvan ook kinderen betrokken. Er wordt samengewerkt met de plaatselijke bibliotheek, of er worden boeken uitgewisseld tussen vestigingen. Er zijn speciale momenten waarop het boek centraal staat, bijvoorbeeld tijdens De Nationale Voorleesdagen. Ook in de routine heeft het een plek: kinderen worden voorgelezen als ze uit school komen, tijdens het eten. Dan zijn er nog tal van activiteiten waarin de verwerking van verhalen een rol speelt, zoals bijvoorbeeld een film- en toneelproject, of denk aan het zelf schrijven van een gedicht en dat voordragen.’

Enthousiaste medewerkers

De leden van de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) nemen hun maatschappelijke rol serieus, maar toch staat ook bij hen lezen nog lang niet overal hoog genoeg op de agenda, ziet Monteban. ‘Om slagkracht te krijgen, is het een voorwaarde dat lezen een structurele plek krijgt in de kinderopvang. Wat ik jammer vind, is dat het nog te veel afhangt van enthousiaste mensen. Lezen is nog lang niet altijd

SNEEUWBALEFFECT

opgenomen in het beleid. Als branchevereniging proberen we daar een stimulerende rol in te spelen. We schrijven artikelen over het belang van lezen; brengen praktijkvoorbeelden onder de aandacht; laten zien dat je ook digitale middelen kunt inzetten om met leesbevordering aan de slag te gaan; organiseren informatiesessies onder leiding van experts, waarin leden met elkaar in gesprek kunnen gaan; we verwijzen door naar Leesplan; dragen adviezen en onderzoeksresultaten uit, zodat die kennis gebruikt kan worden om het beleidsplan te onderbouwen.'

Open Boek

Brenda Molhoek, die werkzaam is als pedagogisch medewerker bij KinderRijk Mio Mondo in Amstelveen (dat lid is van de BMK), onderschrijft het belang van lezen. Zij heeft de rol op zich genomen om het leesbeleid op haar locatie te coördineren. 'Ik draaide al langer mee in de schoolbibliotheek, daarom nodigde de leescoördinator van school mij uit om mee te doen aan de cursus Open Boek. Dat was een schot in de roos. Ik heb veel waardevols geleerd, zoals hoe je activiteiten kunt ontwikkelen bij boeken. Als onderdeel van de cursus heb ik een jaarplan voor de bso geschreven, zodat het lezen bij ons een vaste plek krijgt. Mijn locatiemanager is heel enthousiast. Met het jaarplan gaan we proberen het hele team bij het lezen te betrekken, daarnaast ook de oudercommissie. Het moet een steeds terugkerend onderwerp op de agenda worden.'

Schoolbibliotheek

Molhoek somt op wat de voordelen zijn van veel lezen: taalontwikkeling, verhaalbegrip, leren vertellen, vragen kunnen stellen – dat zijn allemaal vaardigheden die je bij kinderen wilt vergroten. Als je dan berichten ziet op televisie dat er kinderen zijn met achterstand op die gebieden, dan wil je dat toch voorkomen? Daar houden ze hun hele leven last van! Op de bso kun je het leesplezier echt stimuleren, omdat je geen schools programma hoeft uit te voeren.' De montessorischool Mio Mondo vormt samen met het kinderdagverblijf en de bso een intergraal kindcentrum (IKC). Zo kan de opvang gebruikmaken van de schoolbibliotheek, dat is een bof. 'De oudere kinderen zitten er pal naast en lopen er zo naar binnen. Ze kunnen altijd lezen. Ook voor kunstprojecten is er altijd ruimte. We hebben een groot atelier, dus iets maken kan bij ons altijd. Er zijn zoveel mogelijkheden: je kunt kinderen een rap, een filmpje, een musical, een kunstwerk, een affiche of

en stopmotionfilmpje laten maken bij een boek. Dat vinden ze ontzettend leuk.'

Naar de boekwinkel

Marjolijn Langemeijer van Het Vossenhol in Castricum (onderdeel van Forte Kinderopvang, lid van een andere branchevereniging), heeft ook positieve ervaringen met boeken in de bso. Een jaar lang organiseerde zij een boekenclub bij haar opvang. Dat was een succes. 'We zijn met een groep kinderen om tafel gaan zitten en hebben eerst plannen gemaakt. Wat zouden we met de boekenclub kunnen doen? Hoe gaan we de ruimte inrichten? Welke boeken gaan we aanschaffen? De kinderen mochten zelf de plannen maken en de vergadering leiden. Er kwamen een nieuwe bank, een nieuwe poef, een mooie boekenplank en een prikbord. De hele boekenclub ging mee naar de boekwinkel. Op het boodschappenlijstje stonden titels die de kinderen zelf hadden gekozen: *De waanzinnige boomhut*, *Het kattenmanntje*, *Dagboek van een muts*, *Mees Kees*, een activiteitenboek, een moppenboek.' Een jaar lang draaide de boekenclub goed. Er werden boekenleggers geknutseld, moppen verteld en er werd voorgelezen. Door corona kwamen de activiteiten stil te liggen, maar de ruimte wordt nog steeds goed gebruikt. 'Vroeger was het een pauzehok, nu is het echt een ruimte van de bso geworden die mooi is ingericht. Kinderen kunnen er heerlijk zitten om bij te komen of te lezen,' zegt Lange-meijer trots. 'Binnenkort starten we opnieuw met een boekenclub, want kinderen blijven ernaar vragen.' ●

Boekenbendes in de bso

Op de website van Stichting Lezen is de handleiding *Boekenbendes in de bso* te downloaden, waarin staat beschreven hoe je een leesclub kunt organiseren. De brochure geeft inspiratie voor werkvormen, activiteiten en leesmaterialen. Ook staan er diverse praktijkvoorbeelden in beschreven die laten zien hoe leuk het oprichten van een leesclub in de buitenschoolse opvang kan zijn. lezen.nl

“
Lezen staat in de kinderopvang niet overal hoog genoeg op de agenda